

Domnule Ministru Mircea Dumitru,

AUTISM ROMANIA – Asociația Părinților Copiilor cu Autism apreciază interesul dumneavoastră pentru copiii cu autism ai României, precum și poziția pe care o ați afirmat în privința tipului și modului în care aceștia merita să fie educați: într-o manieră incluzivă, în învățământul de masă și nu segregat în școli speciale, așa cum se întâmplă, în general, în acest moment.

Declarația pe care ați făcut-o recent la seminarul pe tema „Formării pe competențe parentale a părinților”, inițiat de Organizația Mondială a Sănătății, o consideram un foarte bun semnal dat ministerului și instituțiilor pe care le coordonați și, în egală măsură, un semnal pozitiv și dătător de speranță nouă, părinților copiilor cu autism, care, de 26 de ani, luptăm pentru drepturile la o educație de calitate, adecvată nevoilor specifice ale copiilor noștri, împotriva segregării și discriminării acestora.

Situația actuală, așa cum o cunoaștem noi:

Deși în ultimii ani copiilor cu autism nu le mai este refuzat/îngrădit la fel de brutal accesul la școlarizare în școlile de masă, ei tot nu beneficiază încă efectiv de dreptul la educație adaptată, întrucât școlile sunt departe de a fi incluzive. În plus, se vorbește despre ‘școlile incluzive’ ca despre o a treia categorie de școli, în sensul că doar unele școli, dacă doresc, pot să devină incluzive, adică să îi primească și pe copiii cu dizabilități. Abia când vom vorbi despre ‘școli’ în general, înțelegând școli pentru toți copiii, abia atunci învățământul va fi devenit incluziv, cel puțin teoretic. În acest moment, nici școlile ‘incluzive’ nu sunt pregătite și adaptate, nici ca mediu fizic, nici ca număr de copii în clasă, nici ca formare a cadrelor didactice în a lucra cu elevii cu dizabilitati, nici ca număr de profesioniști implicați simultan în clasa în procesul educativ sau ca specialiști de diferite specializări formați în autism care oferă servicii educaționale de sprijin/conexe: logoped, profesor de sprijin, consilier vocațional, terapeut ocupațional, kinetoterapeut sau profesor de sport adaptat. Numai dacă ne referim doar la numărul de profesioniști, profesorul clasei și un asistent al profesorului, formați în educarea copiilor cu CES/autism, reprezintă minimumul absolut necesar de profesioniști aflați simultan la clasa, atunci când în acea clasă există și copii cu dizabilități, autism în speșă. Fără acest minimum, nu putem vorbi de incluziune reală, prezența acestor elevi este doar fizică, de învățare și educație efectivă, eficientă nu poate fi vorba.

Pentru îmbunătățirea acestor aspecte, noi, beneficiarii, așteptăm măsuri și un plan de acțiune concret al ministerului.

Câteva aspecte punctuale foarte importante dorim să vă semnalăm acum și vă solicităm măsuri.

1. Referitor la copiii și elevii cu autism, o condiție necesară pentru creșterea șanselor la incluziune reală a acestora, în viziunea organizației noastre, este ca MECTS să cuprindă în mod distinct ‘autismul’/ tulburările din spectrul autismului ca tip de „deficiență” (termen folosit în LEN, 2011)/dizabilitate /nevoie educațională în rândul tipurilor de „deficiență” /a categoriilor de elevi cu nevoi special/dizabilități cu care operează. Modelul deficiențelor senzoriale, unde există 3 tipuri distincte cu care Ministerul Educației operează: văz, auz și surdocecitate, este un bun exemplu. În acest moment ministerul pe care-l coordonați continuă să pună autismul sub umbrela dizabilităților mintale, deși tulburările din spectrul autismului reprezintă o categorie de nevoi educaționale foarte

specială, pentru care sunt necesare curriculum adaptat (cu număr mai mare de ore pe anumite arii-comunicare, social, abilitati de viata), strategii și abordări educaționale specifice, cele pentru copiii cu retard, sindrom Down s.a, nefiind în general potrivite. În plus, trebuie luată în considerare amploarea 'fenomenului autismului' în rândul populației preșcolare. Aproximativ 1 din 100 de copii are o formă de autism, estimăm ca aproximativ 30000 de copii au o formă de autism, o tulburare din spectrul autismului.

Organizația noastră a făcut această solicitare încă din 2005, când am trimis Ministerului Educației Naționale un document de poziție privind educația copiilor cu autism în România, a refăcut-o și cu alte prilejuri, însă ministerul a ignorat-o în mod constant. Vă rugăm să fiți dumneavoastră ministrul care demonstrează că înțelege importanța acestui demers și produce această schimbare.

De aici, așa cum se întâmplă în toată lumea civilizată, ar decurge o atenție sporită a tuturor actorilor pentru educația copiilor/elevilor cu tulburări din spectrul autismului, un plan coerent de acțiune atât în ceea ce privește programa (ex. mai multe ore destinate creării/ dezvoltării abilităților de comunicare și a abilităților sociale, dezvoltării abilităților de viață/ore de terapie ocupațională și mișcare adaptată-inexistente acum în școala de masă), cât și formarea cadrelor didactice, sprijin pentru aceștia și pentru părinți (ex. ghiduri dedicate bunelor practici în educarea elevilor cu autism), precum și colaborarea ministerului educației cu celelalte sectoare: sănătate, social, pentru asigurarea tranziției eficiente de la școală la viața de adult a elevilor cu autism/ dizabilități în general.

2. AUTISM ROMANIA va atrage atenția asupra unei situații nefirești, considerăm noi, și anume faptul că MENCS nu are nici acum un departament dedicat problematicii educației elevilor cu dizabilități și CES/ învățământului special din România. În țara noastră sunt peste 70000 de copii cu dizabilități înregistrați, cu siguranță mult mai mulți copii cu nevoi educaționale speciale neincluși în nici o statistică din diferite motive, iar din perspectiva noastră, a părinților cu copiii cu dizabilități/ nevoi educaționale speciale școlarizați în școlile românești, MENCS nu a arătat preocupare reală pentru problematica specială a acestor copii din punct de vedere educațional. Considerăm că amestecarea problematicii care ține de educația acestor copii cu cea a copiilor din alte grupuri vulnerabile – copiii din zonele sărace, copiii abandonati ș.a- nu este în avantajul niciuneia dintre aceste categorii, fiecare necesitând abordări distincte, cel puțin de la un punct. În cadrul de curând createi Direcții Incluziune Socială și Parteneriate Educaționale știm ca există 2 inspectori care se ocupă și de învățământul special, nu știm ce responsabilități au aceștia, ce obiective pe termen lung și scurt, transparența și comunicarea cu beneficiarii fiind un aspect deficitar.

Oricum, așteptarea noastră este ca în cadrul MECTS să existe o direcție distinctă în cadrul Direcției Generale Învățământ Preuniversitar, care să coaguleze resurse și eforturi mai importante, dirijându-le către problematica incluziunii educaționale a elevilor cu dizabilități, ca parte distinctă a incluziunii sociale, către îmbunătățirea calității educației acestor copii, indiferent de locul unde primesc educație. Noi, părinții copiilor cu dizabilități/CES, trebuie să vedem că ministerul lucrează și are măsuri clare pentru ca incluziunea educațională să devină realitate. Că aceste măsuri se corelează cu alte măsuri din alte sectoare este de dorit, însă atunci când este vorba de măsurile pentru asigurarea calității procesului instructiv educativ pentru copiii care au nevoie de adaptări speciale ca să poată beneficia efectiv de dreptul lor la educație. MENCS trebuie să arate că știe clar ce are de făcut, că face ceea ce trebuie pe acest palier.

De-a lungul anilor ni s-a spus ca învățământul special este parte a învățământului preuniversitar, că nu este un domeniu separat, că nu avem o lege specială pentru educația copiilor cu dizabilități.

Problematika copiilor și elevilor cu dizabilități/CES, fie ei în școli de masă, în unități/clase sau școli speciale, este identică cu cea a elevilor tipici? Până la un punct putem considera că ele se suprapun, însă în bună măsură necesită o abordare profesionistă specială. AUTISM ROMANIA așteaptă să nu continueți ‚filosofia’ de până acum a ministerului educației cum că învățământul special face parte din învățământul general și nu îl tratăm separat, caci ar suna că nu suntem incluzivi. Această ‚viziune’ nu face decât să ascundă foarte serioase probleme legate de discriminarea copiilor cu dizabilități, în mod special cu autism, care continuă să se întâmple, mai ales din cauza calității slabe a învățământului pentru acești copii în țara noastră.

O țară cu învățământ cu adevărat incluziv și de calitate cum este Marea Britanie are departament distinct dedicat educației speciale în cadrul ministerului educației. Noi suntem cei care ne considerăm mai incluzivi decât aceștia, să înțelegem? Inexistența în România a unui departament/direcții speciale dedicate educației/învățământului special nu este un semn că învățământul românesc este mai incluziv și echitabil, ci doar că a fost aleasă cea mai facilă modalitate de a nu aborda în mod coerent, sistematic și profesionist problema educației, instruirii elevilor cu dizabilități. Amestecarea lucrurilor sub pretextul abordării integrative în cadrul ministerului, dar fără responsabilități clare și distincte ale actorilor, asumate public, explicit, nu aduce beneficii copiilor cu dizabilități.

Așadar, credem că este necesară o abordare coerentă și profesionistă a învățământului special/incluziv, iar o direcție pentru educație specială în cadrul ministerului, cu profesioniști cu competente dovedite în domeniu, care lucrează într-un mod transparent și eficient și care ascultă și comunică cu toți actorii interesați, este un prim pas spre normalitate și un semnal că copiii noștri cu dizabilități contează în primul rând pentru dumneavoastră, Doamnă Ministru, și apoi pentru întregul MENCS. Până acum nu a existat nici un document de viziune al vreunui ministru sau înalt demnitar din sistemul educațional în privința educației elevilor cu dizabilități/CES din România, care să ne arate nouă, părinților, dar și cadrelor didactice, celorlalți actori interesați care este direcția, viziunea pe termen lung a ministerului asupra acestei problematice, ce rezultate urmărește ministerul și cum planifică să le atingă. Si transparența decizională în educație este o mare problemă. Există o lege și legislație secundară, dar familiile elevilor nu sunt compuse din juriști și avocați..Pe siteul actual al ministerului, reformat, din fericire, nu avem informații suficiente legate de educația copiilor cu dizabilități/CES, în afara de listarea acestei legislații. Unde ar trebui să caute un părinte care nu este jurist informațiile legate de ce înseamnă să ai un copil cu dizabilități de vârsta pre/școlară în România? Informații cu adevărat importante, lămuritoare, pe înțelesul tuturor, utile despre ce drepturi și ce perspective are copilul lui acum și în viitor, ce trebuie să facă în fiecare etapă de școlarizare.. De peste 20 de ani căutam aceste informații pe siteul ministerului, pe siteurile instituțiilor coordonate de minister.

Vă rugăm respectuos să faceți o schimbare, o reparație, chiar dacă întreaga situație a învățământului în România este ‚complicată’, iar ministerul se luptă de ani de zile cu multe probleme și reușește să le rezolve doar parțial sau deloc. Chiar în acest context, educația elevilor cu dizabilități/CES nu merită să fie cenușăreasa sistemului educațional din România. Crearea unui departament special în cadrul ministerului va demonstra că educația /învățământul special (special incluziv) nu reprezintă o anexă mai puțin importantă a învățământului în România, cum se întâmplă de peste 26 de ani, și nicidecum nu îl va face mai puțin incluziv.

3. Copiii ne cresc. Îi pregătește sistemul educațional din România pe copiii cu dizabilități pentru reușită după absolvire?

Dincolo de importanța deosebită a educației timpurii și a educației din școala primară și gimnazială, ne preocupă în mod special faptul că ministerul educației nu are o viziune clară, coerentă și serioasă asupra unei problematice foarte importante pentru incluziunea socială a elevilor cu autism, cu dizabilități în general, după absolvire, anume Tranziția de la școală la viața de adult. Realitatea școlii prin care trec copiii noștri și realitatea de după școală sunt două lumi paralele, din păcate. Școala nu îi pregătește pe elevii cu dizabilități pentru a reuși după absolvirea școlii obligatorii, a liceului sau a școlii profesionale. Mai puțin de 4% dintre persoanele cu dizabilități au un loc de muncă în România, iar dacă ne referim la absolvenții cu dizabilități intelectuale, nu mai vorbim despre autism, situația este complet dramatică. Aceasta înseamnă că resursele ministerului sunt cheltuite fără nici o eficiență, fără a se ajunge la rezultatele așteptate: incluziunea socială reală a tinerilor cu dizabilități. Considerăm că este necesară o viziune și o politică coerentă a ministerului în această problemă, parte dintr-o viziune și politică intersectoriale coerente pe această temă.

Un pas important pe care dumneavoastră, Domnule Ministru, îl puteți face în acest moment întru îndreptarea parțială a lucrurilor și creșterea șanselor de succes ale tinerilor cu dizabilități după absolvire ar fi modificarea ordinului 6552/2011 prin adăugarea unor atribuții speciale pentru CMBRAE/CJRAE. Aceste instituții ar urma să dea coerență, să coordoneze procesul de planificare a tranziției de la școală la viața post absolvire pentru elevii cu dizabilități/CES care împlinesc 14, ce mult 16 ani și crearea și implementarea planului de tranziție al acestora, plan care este fie ca document separat de PIP, fie ca obiective de tranziție, distinct și explicit cuprinse în PIP-ul elevului; este necesară și îmbunătățirea structurii planului de intervenție personalizat PIP, stabilirea unui alt statut pentru PIP, precum și buna corelare a Planului de servicii individualizat PSI cu alte planuri, mai ales cel realizat de comisia de evaluare și de acordare a gradului de handicap pentru copii și adulți.

În plus, ne așteptăm ca MENCS să participe alături de ministerul sănătății și al muncii la elaborarea și aprobarea în comun a unui protocol interministerial care să aibă în vedere **tranziția** elevilor/tinerilor cu dizabilități/nevoi speciale de la școală la viața de adult.

Știm că mandatul dvs este limitat și nu puteți face schimbări importante, însă aceste decizii considerăm că le puteți lua:

1. autismul- tip de „deficiență”/categorie distinctă de nevoie specială/dizabilitate, nu subsumată dizabilităților mintale
2. înființarea Direcției pentru educația specială în cadrul Direcției pentru învățământ preuniversitar, distinctă de Direcția Incluziune Socială și Parteneriate Educaționale
3. modificarea ordinului 6552/2011 prin adăugarea unor atribuții speciale pentru CMBRAE/CJRAE, care să coordoneze procesul de planificare a tranziției de la școală la viața de după absolvire a elevilor cu dizabilități/CES care împlinesc 14, ce mult 16 ani și crearea și implementarea planului de tranziție al acestora.

Vă mulțumim.

Liuba Iacoblev
Președinte
AUTISM ROMANIA
0731816880